

MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỀ XÂY DỰNG VÀ TỪNG BƯỚC HOÀN THIÊN HỆ THỐNG QUY ĐỊNH NỘI BỘ CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN TRUNG QUỐC

★ TS NGUYỄN ĐÌNH THUẬN

Trường Chính trị Thành phố Đà Nẵng

● **Tóm tắt:** Từ sau Đại hội XVIII (năm 2012), Đảng Cộng sản Trung Quốc đẩy mạnh thực hiện công tác quản lý đảng nghiêm minh toàn diện, xác định đây là một thành tố của bố cục chiến lược "bốn toàn diện". Trong đó, việc xây dựng hệ thống các quy định nội bộ của Đảng là một trong những nhiệm vụ trọng tâm. Bài viết tập trung làm rõ quan điểm và quá trình xây dựng hệ thống quy định nội bộ của Đảng Cộng sản Trung Quốc.

● **Từ khóa:** Đảng Cộng sản Trung Quốc; quản lý đảng; hệ thống quy định.

1. Quan điểm của Đảng Cộng sản Trung Quốc về xây dựng hệ thống quy định nội bộ và quản lý đảng bằng quy định

Sau gần 10 năm thực hiện bố cục chiến lược quản lý đảng nghiêm minh toàn diện, Đảng Cộng sản Trung Quốc (ĐCSTQ) đã xác lập các quan điểm cơ bản trong việc xây dựng hệ thống quy định nội bộ. Theo đó, để lãnh đạo đất nước hiệu lực và hiệu quả, Đảng Cộng sản trước hết phải lấy quản lý đảng làm nền tảng; phải kiên trì quản lý đảng theo quy định, tuân thủ nghiêm khắc Điều lệ Đảng, hình thành hệ thống quy định nội bộ tương đối hoàn thiện, thi hành nghiêm khắc theo quy chế, trình độ khoa học hóa, cơ chế hóa và quy phạm hóa trong xây dựng Đảng⁽¹⁾. Đảng phải xây dựng được hệ thống quy định về sinh hoạt chính trị, kiện toàn

cơ chế tập trung dân chủ, phát huy dân chủ. Các quy định được xây dựng hoặc sửa đổi, bổ sung phải tạo ra nền nếp trong sinh hoạt chính trị; thể chế hóa công tác xây dựng đảng về chính trị, tư tưởng, tác phong và tổ chức; xây dựng đội ngũ cán bộ theo phương châm cách mạng hóa, trẻ hóa, tri thức hóa, thúc đẩy sự chuyển giao thế hệ giữa mới và cũ của đội ngũ cán bộ⁽²⁾.

Từ nhận thức chung đó, ĐCSTQ đã hình thành các quan điểm trong công tác xây dựng quy định trong nội bộ. Cụ thể:

Thứ nhất, quản lý đảng theo quy định xuất phát từ nguyên lý kỷ luật đảng nghiêm minh

ĐCSTQ là đảng chính trị cầm quyền lớn nhất thế giới với hơn 95 triệu đảng viên, lãnh đạo một nước lớn với hơn 1,4 tỷ dân⁽³⁾ đang thực hiện mục tiêu 100 năm thứ hai, trở thành một nước

XHCN hiện đại, giàu mạnh, dân chủ, văn minh và hài hòa vào năm 2049 - dịp kỷ niệm 100 năm thành lập nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa. Với nhiệm vụ to lớn như vậy, ĐCSTQ xây dựng phương châm quản lý đảng chặt chẽ, thực hiện kỷ luật sắt trong tổ chức, từ đó phát huy tối đa năng lực của các tổ chức đảng và đảng viên thực hiện mục tiêu chung. Đây được coi là vấn đề mang tính nguyên tắc trong công tác xây dựng Đảng của ĐCSTQ.

Nguyên tắc đó tiếp tục được Tổng Bí thư ĐCSTQ Tập Cận Bình đề cập trong nhiều bài phát biểu quan trọng về công tác xây dựng Đảng. Theo đó, muốn điều hành một đất nước thì trước hết phải quản lý đảng một cách nghiêm minh, phải thi hành kỷ luật theo quy định. Tuân thủ hệ thống quản lý đảng trên cơ sở nguyên tắc đã ban hành quy định thì phải chấp hành. Theo ông Tập Cận Bình, để luyện sắt thì bản thân phải rắn rỏi, muốn làm công việc tốt cho đất nước thì mấu chốt là ở Đảng, mấu chốt là đảng phải quản lý đảng nghiêm minh toàn diện⁽⁴⁾.

Phát biểu tại Lễ kỷ niệm 95 năm ngày thành lập Đảng (năm 2016), ông Tập Cận Bình cho rằng, “nếu không quản lý đảng tốt, quản lý đảng một cách chặt chẽ, để những vấn đề trong Đảng tồn tại, thì Đảng không sớm thì muộn mất đi vai trò lãnh đạo và trở thành lịch sử”⁽⁵⁾ hoặc “nếu

lông quá lỏng lẻo, hoặc rất tốt nhưng cửa không đóng, mọi người ra vào tự do, thì điều đó không có ích gì”⁽⁶⁾. Vì vậy, hệ thống quy định nội bộ bảo đảm quyền lực phải nằm trong lồng cơ chế⁽⁷⁾.

Từ đó, ông Tập Cận Bình kết luận: Tăng cường xây dựng quy định nội bộ là chính sách cơ bản, lâu dài để quản lý đảng nghiêm minh toàn diện. Đảng phải hoàn thành sứ mệnh lịch sử trọng đại là cầm quyền và phục hưng đất nước và để giữ được sự ổn định lâu dài của Đảng và đất nước, phải tuân thủ quy định của Đảng và xây dựng cơ chế quản lý đảng cho phù hợp⁽⁸⁾.

Thứ hai, hệ thống quy định nội bộ phải được xây dựng dựa trên cơ sở Điều lệ Đảng

Điều lệ ĐCSTQ là nền tảng tổ chức của Đảng. Điều lệ của Đảng do Đại hội đại biểu toàn quốc của Đảng xây dựng và sửa đổi, thể hiện ý chí cao nhất của Đảng, có giá trị cao nhất trong hệ thống các quy định trong nội bộ Đảng, có hiệu lực cao nhất trong nội bộ Đảng. Là “luật cơ bản” của ĐCSTQ, là những quy tắc chung mà toàn Đảng phải tuân theo, là quy tắc ứng xử cơ bản,

quan trọng và toàn diện nhất của toàn Đảng.

Điều lệ ĐCSTQ gồm 2 phần là Cương lĩnh chung và 11 chương quy định về: đảng viên; hệ thống tổ chức của Đảng; cán bộ của Đảng; kỷ luật của Đảng; các cơ quan kiểm tra kỷ luật của Đảng; các đảng đoàn; đoàn thanh niên cộng sản; cờ và biểu tượng của Đảng.

Với ý nghĩa đó, để xây dựng các quy định của Đảng, phải lấy Điều lệ Đảng và đặc biệt là nguyên tắc tập trung dân chủ trong Điều lệ Đảng làm căn cứ cốt lõi⁽⁹⁾.

Thứ ba, các quy định nội bộ được xây dựng theo hướng buộc tổ chức đảng và đảng viên phải chấp hành một cách tự giác, nghiêm túc và kỷ luật hơn so với việc công dân chấp hành pháp luật của Nhà nước

Quan điểm này tương thích với quan điểm kỷ luật trong Đảng phải nghiêm hơn pháp luật của Nhà nước. Có nghĩa là, tiêu chuẩn xử lý vi phạm kỷ luật đảng nghiêm khắc hơn pháp luật của Nhà nước. ĐCSTQ cho rằng, kỷ luật trong Đảng nghiêm hơn pháp luật sẽ nêu bật được tính tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên và phân biệt ý thức tự giác giữa cán bộ, đảng viên với công dân bình thường. Trong điều kiện đảng cầm quyền và cán bộ, đảng viên được giao nhiều quyền lực, việc thực hiện tự giác, nghiêm minh các quy định của Đảng mới chống được nguy cơ lạm quyền, bất chấp pháp luật trong quá trình thực thi công vụ. Ngoài ra, các quy định, kỷ luật của Đảng được ban hành phải nghiêm minh hơn pháp luật quốc gia, làm cho tổ chức đảng các cấp và cán bộ, đảng viên không ngừng củng cố lý tưởng và niềm tin, kiên quyết thực hành mục tiêu và tôn chỉ của Đảng⁽¹⁰⁾.

Thứ tư, xây dựng hệ thống quy định nội bộ là yêu cầu tất yếu để kiên trì và hoàn thiện chế độ xã hội chủ nghĩa đặc sắc Trung Quốc, thúc đẩy hiện đại hóa hệ thống quản lý và năng lực quốc gia và xây dựng nhà nước pháp quyền

ĐCSTQ cho rằng, để lãnh đạo đất nước, trước hết phải quản lý và điều hành trong Đảng một cách có hiệu lực và hiệu quả. Hoàn thiện hệ thống quy định trong nội bộ Đảng, tạo cơ sở quy phạm để nâng cao tính chặt chẽ, khoa học của tổ chức đảng có lợi cho việc

hoàn thiện thể chế trong hệ thống hành chính và quản lý nhà nước.

Bên cạnh đó, việc hoàn thiện hệ thống quy định trong nội bộ Đảng cũng là một trong những nội dung cốt lõi của chiến lược xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN đặc sắc Trung Quốc⁽¹¹⁾. Theo quyết định của Ban Chấp hành Trung ương ĐCSTQ về những vấn đề chính liên quan đến thúc đẩy toàn diện pháp quyền, quản lý theo quy định của pháp luật, đòi hỏi Đảng phải lãnh đạo đất nước theo Điều lệ và pháp luật, đồng thời cũng yêu cầu Đảng quản lý đảng theo quy định của Đảng⁽¹²⁾.

2. Quá trình lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng quy định nội bộ của Đảng Cộng sản Trung Quốc từ sau Đại hội XVIII (năm 2012)

Trong một thời gian dài, các quy định của ĐCSTQ, cụ thể là của Ban Chấp hành Trung ương (BCHTW) thiếu hệ thống và tính thống nhất. Điều đó khiến cho việc xây dựng hệ thống quy định nội bộ của Đảng tương đối tụt hậu⁽¹³⁾. Đây cũng là một trong những nguyên nhân khiến việc quản lý đảng có lúc không chặt chẽ, không nghiêm minh. Từ đó, một số cán bộ, đảng viên mất niềm tin chính trị; làm cho chủ nghĩa hình thức, chủ nghĩa quan liêu, chủ nghĩa hưởng thụ và phong cách xa hoa lãng phí trở nên thịnh hành, tư tưởng và hiện tượng đặc quyền khá phổ biến⁽¹⁴⁾. Tiếp đó là việc ban hành quy định mang tính hình thức, ban hành nhưng không triển khai thực hiện hoặc triển khai nhưng không kiểm tra, giám sát tình hình thực hiện. Nội dung của nhiều quy định dàn trải, chồng chéo, khiến việc hệ thống hóa khó khăn, việc học tập và làm theo quy định vì vậy cũng không đạt chất lượng.

Nhìn nhận rõ những thiếu sót trên, tháng 8-2013, BCHTW ĐCSTQ ban hành quyết định bãi bỏ và tuyên bố hết hiệu lực khoảng 300 quy

định nội bộ ở các cấp⁽¹⁵⁾. Đây được coi là động thái quan trọng đánh dấu việc hoàn thành giai đoạn đầu của nhiệm vụ làm trong sạch các quy định và văn bản của Trung ương Đảng.

Từ năm 2013, ĐCSTQ bắt đầu đẩy mạnh tiến trình hoàn thiện hệ thống quy định nội bộ. Tháng 11 - 2013, BCHTW đã thông qua Kế hoạch 5 năm (2013-2017) về việc xây dựng các quy định nội bộ. Kế hoạch đề ra mục tiêu rà soát toàn diện các quy chế nội bộ hiện có, kịp thời xây dựng, sửa đổi một số quy định quan trọng và phấn đấu sau 5 năm, sẽ hình thành khuôn khổ cơ bản quy định về các lĩnh vực của công tác đảng, từ đó làm cho sinh hoạt trong đảng được chuẩn hóa và đúng quy trình hơn⁽¹⁶⁾.

Kế hoạch này cũng xác định các nội dung chính như: Nâng cao vai trò lãnh đạo của Đảng và công tác đảng theo Điều lệ Đảng, nâng cao phương thức lãnh đạo và điều hành của Đảng; hoàn thiện các quy định về tổ chức, trong đó nâng cao trình độ thể chế hóa công tác tổ chức; xây dựng tác phong của đảng viên để tạo động lực mạnh mẽ thúc đẩy việc thay đổi lề lối làm việc; phòng, chống tham nhũng và giữ vững liêm chính; cụ thể hóa nguyên tắc tập trung dân chủ, trong đó chú trọng đẩy nhanh tiến độ xây dựng hệ thống dân chủ và nâng cao chất lượng và việc chấp hành các quy định nội bộ.

Tháng 10-2014, Hội nghị lần thứ tư BCHTW khóa XVIII ĐCSTQ bổ sung luận điểm hình thành một hệ thống hoàn chỉnh các quy định nội bộ vào mục tiêu chung là thúc đẩy toàn diện xây dựng nhà nước pháp quyền, coi đó như một yêu cầu tất yếu để xây dựng một hệ thống quy định xã hội chủ nghĩa đặc sắc Trung Quốc. Đảng không chỉ lãnh đạo Nhà nước theo Hiến pháp và pháp luật mà còn phải bảo đảm việc quản lý đảng phù hợp với các nguyên tắc và quy định của Đảng⁽¹⁷⁾. Việc quản lý đảng

bằng quy định, cùng với lãnh đạo đất nước bằng pháp luật dần được xây dựng trở thành hai trụ cột của hệ thống quản lý quốc gia.

Tháng 10-2015, Hội nghị lần thứ năm BCHTW khóa XVIII ĐCSTQ đưa ra chủ trương nâng cao toàn diện năng lực và trình độ của Đảng để điều hành đất nước theo Hiến pháp và pháp luật. Theo đó, việc xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN đặc sắc Trung Quốc sẽ góp phần duy trì và tăng cường hiệu quả hơn vai trò lãnh đạo của Đảng thông qua sự gắn kết, hài hòa pháp luật của Nhà nước với các quy định của Đảng, thông qua cơ chế lãnh đạo đất nước theo Hiến pháp và quản lý đảng theo quy định⁽¹⁸⁾. Quan điểm này đã củng cố thêm một bước về xây dựng quy định để quản lý đảng có vai trò tương đương với nhiệm vụ xây dựng Nhà nước pháp quyền.

Tháng 12 -2016, BCHTW khóa XVIII triệu tập Hội nghị công tác quy chế nội bộ, cho ý kiến về việc tăng cường xây dựng hệ thống và quy chế nội bộ, xây dựng lộ trình cụ thể để sớm hình thành một hệ thống nội bộ tương đối hoàn chỉnh đến năm 2021 - Kỷ niệm 100 năm ngày thành lập Đảng, xác định khuôn khổ cơ bản của hệ thống quy định nội bộ và đưa ra kế hoạch hành động để tăng cường xây dựng quy định nội bộ trong tình hình mới⁽¹⁹⁾.

Tại Đại hội XIX (năm 2017), ĐCSTQ tiếp tục khẳng định phải có sự thống nhất hữu cơ của lãnh đạo đất nước theo pháp luật và quản lý đảng theo quy định. Đại hội nêu ra nhiệm vụ thực hiện tốt việc quản lý dựa trên quy định và luật pháp, tích cực hành động để đưa ra một hệ thống các điều lệ và quy định của Đảng bao gồm tất cả các mặt trong công tác lãnh đạo của Đảng và xây dựng Đảng⁽²⁰⁾.

Trên cơ sở đánh giá Kế hoạch 5 năm lần thứ nhất (2013-2017), tháng 2-2018, BCHTW khóa

XIX ban hành Kế hoạch 5 năm lần thứ hai (2018-2022) về xây dựng các quy chế nội bộ Đảng⁽²¹⁾. Kế hoạch đề ra 04 nhiệm vụ chính:

(i) hoàn thiện hệ thống quy định về tổ chức của Đảng theo nguyên tắc tập trung dân chủ; quy định toàn diện về việc hình thành và trách nhiệm của các loại hình tổ chức đảng các cấp, củng cố nền tảng hệ thống tổ chức đảng, cơ chế đảng lãnh đạo đất nước;

(ii) hoàn thiện hệ thống quy định về sự lãnh đạo của Đảng, chú trọng cải tiến phương thức lãnh đạo, nâng cao năng lực quản lý, năng lực lãnh đạo chính trị, tư tưởng của Đảng, của tổ chức quần chúng và sức lôi cuốn xã hội của Đảng;

(iii) hoàn thiện quy chế xây dựng Đảng và đảng viên với trọng tâm là thực hiện việc quản lý toàn diện đảng viên, lấy công tác xây dựng Đảng làm chỉ huy, đẩy mạnh toàn diện công tác xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, tổ chức, tác phong và kỷ luật;

iv) hoàn thiện các quy định về giám sát và bảo vệ Đảng.

Đến tháng 10-2019, Bộ Chính trị kết luận toàn Đảng phải kiên trì và hoàn thiện chế độ XHCN đặc sắc Trung Quốc, coi việc hiện đại hóa hệ thống trị và năng lực quản trị quốc gia là nhiệm vụ chiến lược quan trọng của toàn Đảng; hình thành hai trụ cột của hệ thống quản trị quốc gia: (i) quản lý đảng bằng quy định, tuân thủ Điều lệ; các quy định, kỷ luật đảng để xây dựng Đảng; (ii) Quản lý đất nước bằng Hiến pháp và pháp luật; đề ra mục tiêu đến năm 2021, các thể chế quản trị trên được định hình, đến năm 2035, các thể chế trên hoàn thiện hơn nữa, cơ bản thực hiện hiện đại hóa quản trị và năng lực quản trị quốc gia và đến năm 2049, hoàn thành việc hiện đại hóa hệ thống quản trị và năng lực quản trị quốc gia.

3. Hệ thống quy định của Đảng Cộng sản Trung Quốc hiện nay

Tại Lễ kỷ niệm 100 năm Ngày thành lập ĐCSTQ, Tổng Bí thư Tập Cận Bình tuyên bố rằng trong công tác xây dựng Đảng và quản lý đảng toàn diện, Đảng Cộng sản đã “tuân thủ điều hành đảng theo quy định và hình thành hệ thống quy chế nội bộ tương đối hoàn chỉnh”. Đây là một tổng kết của 10 năm liên tục Trung Quốc thực hiện một trong bố cục chiến lược “Bốn toàn diện”⁽²²⁾. Theo Cục Pháp luật và Quy định của Văn phòng BCHTW ĐCSTQ, tính đến tháng 6-2022, có 3.718 bộ quy định của Đảng có hiệu lực. Trong đó, có 221 quy định do BCHTW ban hành; 170 bộ do Ủy ban Kiểm tra Kỷ luật Trung ương và các cơ quan đảng của trung ương ban hành. Ở các địa phương (tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương, khu tự trị) có tổng số 3.327 quy định⁽²³⁾. Căn cứ theo Kế hoạch 5 năm lần thứ hai (2018-2022) về xây dựng các quy chế nội bộ Đảng và tình hình thực hiện, BCHTW về cơ bản đã xây dựng được các quy định quan trọng được phân theo 04 nhóm lĩnh vực. Cụ thể như sau:

Thứ nhất, hệ thống các quy định về tổ chức trong Đảng

Căn cứ nguyên tắc tập trung dân chủ và các nguyên tắc về tổ chức, sinh hoạt của ĐCSTQ, BCHTW đã ban hành các quy định về nền tảng hệ thống tổ chức đảng, nội dung lãnh đạo của Đảng, về chức năng, nhiệm vụ của các loại hình tổ chức đảng các cấp. Các quy định đáng lưu ý gồm: Quy định về hệ thống tổ chức của Đảng (năm 2021). Quy chế làm việc của BCHTW (năm 2020); Quy chế làm việc của Ủy ban Kiểm tra Kỷ luật Đảng (năm 2021); Quy định về công tác tổ chức của Đảng (năm 2021); Quy chế làm việc của các cấp ủy địa phương của Đảng (năm 2015); Quy định về công việc

của các tổ chức cơ sở trong các trường cao đẳng và đại học (năm 2021); Quy định về công việc của Đảng trong các tổ chức cơ sở ở nông thôn (năm 2019); Quy chế làm việc của các tổ chức đảng trong doanh nghiệp nhà nước (năm 2019); Quy chế làm việc của các tổ chức đảng cấp cơ sở và các cơ quan nhà nước (năm 2020); Quy định về công tác của chi bộ (năm 2018); Quy chế làm việc của chi bộ (năm 2018); Quy chế làm việc của các Trường Đảng (năm 2018); Quy định về công tác bầu cử của các tổ chức địa phương (năm 2020); Quy chế bầu cử các tổ chức cơ sở (năm 2020); Quy định về biểu tượng của Đảng và cờ Đảng (năm 2021).

Thứ hai, hệ thống các quy định về sự lãnh đạo của Đảng

Hệ thống các quy định về sự lãnh đạo của Đảng được xây dựng nhằm mục tiêu thực hiện sự lãnh đạo toàn diện của Đảng, cải tiến phương thức lãnh đạo, nâng cao năng lực quản lý, lãnh đạo chính trị, tư tưởng của Đảng. Đó là các quy định về cải cách, lãnh đạo phát triển kinh tế, xây dựng Nhà nước pháp quyền, công tác đối ngoại, trọng dụng nhân tài, các quy định làm rõ mối quan hệ lãnh đạo của Đảng đối với đại hội nhân dân, Chính phủ, hội nghị hiệp thương chính trị, cơ quan tư pháp, cơ quan kiểm sát, lực lượng vũ trang; mối quan hệ giữa người lãnh đạo đảng với người lãnh đạo các tổ chức chính trị - xã hội, v.v..

Một số quy định quan trọng đã được BCHTW ban hành như: Quy định về công tác hiệp thương chính trị (năm 2022); Quy chế công tác Mặt trận thống nhất - thí điểm (năm 2015); Quy chế công tác tuyên giáo (năm 2020); Quy chế công tác an ninh quốc gia (năm 2021); Quy định về kiểm toán tài sản của cán bộ lãnh đạo, quản lý thôi giữ chức vụ - thí điểm (năm 2017); Quy định về xây dựng Đảng trong các

lực lượng vũ trang (năm 2020); Quy định về công việc chính trị và pháp lý của Đảng (năm 2022); Quy định về yêu cầu báo cáo những vấn đề lớn (năm 2019)⁽²⁴⁾.

Thứ ba, hệ thống các quy định về công tác xây dựng Đảng

Hệ thống này bao gồm những quy định điều chỉnh nền nếp chính trị, tư tưởng, tổ chức, tác phong, xây dựng kỷ luật của đảng viên, bảo đảm thể chế nâng cao chất lượng xây dựng Đảng, giữ vững bản chất tiên tiến, trong sạch của Đảng.

Trong hệ thống này, BCHTW đã tập trung xây dựng các quy định về tăng cường xây dựng chính trị của Đảng; giáo dục, quản lý đảng viên; quản lý song trùng giữa các chức vụ và ngạch công chức, lựa chọn, bổ nhiệm cán bộ lãnh đạo, quản lý của Đảng. Những quy định đáng chú ý là: Quy định về giáo dục và quản lý đảng viên (năm 2019); Quy chế tuyển chọn, bổ nhiệm cán bộ lãnh đạo của Đảng và chính quyền (năm 2014); Quy chế giáo dục đào tạo cán bộ (năm 2015); Quy định về quản lý hồ sơ cán bộ (năm 2018); Quy định tạm thời về việc từ chức của cán bộ lãnh đạo Đảng và Chính phủ (năm 2022); Quy định về điều động cán bộ giữa các cơ quan lãnh đạo của Đảng và Chính phủ và ngược lại (năm 2006); Một số quy định về hội nghị dân chủ của các đảng viên và cán bộ lãnh đạo của các cơ quan Đảng và Nhà nước cấp huyện trở lên (năm 2016); Quy chế về công tác phát triển đảng viên (năm 2014); Tám quy định của Bộ Chính trị khóa XVIII về cải tiến lề lối làm việc và giữ mối liên hệ với quần chúng (năm 2012); Bộ quy tắc liêm chính và tự giác (năm 2016).

Thứ tư, hệ thống quy định về giám sát và bảo vệ của Đảng

Việc xây dựng các quy định về giám sát và bảo vệ nhằm tăng cường có hiệu quả công tác giám sát, khen thưởng, xử lý kỷ luật, nhất là với

Chủ tịch Tập Cận Bình trình bày Báo cáo trước Đại hội lần thứ XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc tại Bắc Kinh ngày 16-10-2022 _ Nguồn: AP/Tân Hoa xã

cán bộ nắm giữ quyền lực nhà nước, đồng thời có cơ chế khuyến khích bảo vệ đảng viên thực hiện sáng tạo quy định vì mục đích chung.

Những quy định chính đã được ban hành gồm: Quy chế xử lý kỷ luật trong Đảng (năm 2018); Quy chế giám sát nội bộ trong Đảng (năm 2016); Quy định về việc báo cáo các vấn đề liên quan đến cá nhân của cán bộ lãnh đạo, quản lý (năm 2017); Quy chế khen thưởng trong Đảng (năm 2017); Quy định về trách nhiệm giải trình (năm 2019); Quy chế xử lý về tổ chức - thí điểm (năm 2021)⁽²⁵⁾; Quy định về bảo vệ quyền của đảng viên (năm 2020); Quy định về công khai công tác đảng - thí điểm (năm 2017); Quy định về xử lý kỷ luật trong Đảng - thí điểm (năm 2018); Quy định về xây dựng quy chế nội bộ (năm 2013).

4. Một số nhận xét ban đầu

Thứ nhất, việc xây dựng hệ thống quy định nội bộ trước hết bắt nguồn từ những nhận

thức về thời đại mới của ĐCSTQ, nhất là từ sau Đại hội XIX. Trong tư tưởng Tập Cận Bình về CNXH đặc sắc Trung Quốc, thời đại mới được hiểu là thế kỷ XXI, là thời kỳ ĐCSTQ gánh vác sứ mệnh thực hiện mục tiêu phục hưng, đưa Trung Quốc trở thành cường quốc XHCN hiện đại, giàu mạnh, dân chủ, văn minh, hài hòa và tươi đẹp.

Đặc trưng cơ bản nhất của CNXH đặc sắc Trung Quốc trong thời đại mới là sự lãnh đạo tối cao và toàn diện của ĐCSTQ. Để bảo đảm thực hiện được sứ mệnh lớn như vậy, không chỉ dựa vào những thành tựu trong quá khứ cũng như niềm tin hiện tại của toàn thể nhân dân, ĐCSTQ cần thay đổi và sáng tạo lý luận cho phù hợp với thực tiễn.

Đối với công tác xây dựng Đảng, việc bổ sung lý luận về xây dựng Đảng, hoàn thiện hệ thống thể chế trong nội bộ là một trong những nhiệm vụ trọng tâm trong công tác quản lý đảng nhằm

bảo đảm năng lực lãnh đạo toàn diện của ĐCSTQ, đưa hệ thống tổ chức đảng các cấp hoạt động hiệu quả, nâng cao tính chuyên nghiệp trong công việc của cán bộ, đảng viên, để từ đó cùng gánh vác sứ mệnh lớn.

Thứ hai, Điều lệ ĐCSTQ được thông qua tại Đại hội XIX quy định: Tư tưởng Tập Cận Bình về CNXH đặc sắc Trung Quốc thời đại mới cùng với chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Mao Trạch Đông, lý luận Đặng Tiểu Bình, tư tưởng quan trọng “Ba đại diện”, quan điểm phát triển khoa học là kim chỉ nam hành động của Đảng⁽²⁶⁾. Chính vì vậy, trong 10 năm qua, ĐCSTQ với tinh thần “Bốn ý thức”⁽²⁷⁾, “Bốn tự tin”⁽²⁸⁾ và thực hiện “Hai bảo vệ”⁽²⁹⁾ đã kiên trì bám sát theo tư tưởng Tập Cận Bình về quản lý đảng nghiêm minh toàn diện, trong đó có nội dung xây dựng quy định nội bộ.

Từ tư tưởng Tập Cận Bình, quản lý đảng, với hệ thống quy định nội bộ làm nền tảng, đã được xây dựng theo hướng trở thành một trong hai trụ cột của quản trị quốc gia và là một trong những yếu tố không thể thiếu của CNXH đặc sắc Trung Quốc.

Thứ ba, BCHTW ĐCSTQ qua hai nhiệm kỳ đã chủ động đề ra kế hoạch xây dựng hệ thống quy định nội bộ từ góc độ tổng thể và chiến lược. Qua gần 10 năm thực hiện, bộ khung hệ thống quy định này về cơ bản đã được hình thành, bảo đảm có tính khoa học và đồng bộ. Hệ thống đó được xây dựng theo “công thức 1 + 4”. Trong đó, “1” là Điều lệ Đảng, là “luật cơ bản”, là nền tảng và định hướng cho việc xây dựng hệ thống quy định nội bộ. “4” được hiểu là 4 phương diện chính để xây dựng quy định gồm hệ thống các quy định về tổ chức; sự lãnh đạo của Đảng; công tác xây dựng Đảng và công tác giám sát - bảo vệ của Đảng.

Thứ tư, việc xây dựng và hoàn thiện các quy định nội bộ có ý nghĩa quan trọng trong công tác

quản lý cán bộ, đảng viên, đặc biệt là chống lại nạn tham nhũng⁽³⁰⁾. Hệ thống các quy định, nhất là kiểm tra, giám sát và xử lý kỷ luật đã cụ thể hóa quan điểm “nhốt quyền lực vào trong lồng cơ chế” thông qua thiết lập quyền lực, quy phạm quyền lực, hạn chế quyền lực và giám sát quyền lực theo pháp luật và kỷ luật, kỷ cương. Điều này được chứng minh qua số liệu trong 10 năm, kể từ Đại hội XVIII tháng 11-2012 đến tháng 4-2022, Trung Quốc đã tiến hành điều tra gần 4,39 triệu vụ việc, xử lý kỷ luật hơn 4,7 triệu cán bộ, đảng viên⁽³¹⁾. Từ đó, góp phần phát huy năng lực tự làm trong sạch, tự hoàn thiện, tự đổi mới, tự nâng cao năng lực lãnh đạo và cầm quyền của Đảng, khắc phục tình trạng buông lỏng quản lý trong Đảng, đưa cuộc đấu tranh chống tham nhũng đạt được thắng lợi lớn.

Thứ năm, việc xây dựng các quy định nội bộ được thực hiện dưới sự chỉ đạo chặt chẽ của BCHTW với ý chí và quyết tâm cao độ. Có những vấn đề mới bộc lộ trong quá trình tổ chức và hoạt động của Đảng như: tài sản của cán bộ lãnh đạo, quản lý, công khai thông tin trong Đảng, sự việc xảy ra nằm ngoài thẩm quyền của tổ chức và đảng viên, v.v.. được đưa ra nghiên cứu, phân tích lấy ý kiến, đúc kết để hình thành quy định.

Kết quả là, BCHTW đã chủ động ban hành nhiều quy định theo hướng thử nghiệm và thí điểm như các quy chế, quy định thí điểm, thử nghiệm về công tác mặt trận (năm 2015); về kiểm toán tài sản của cán bộ lãnh đạo, quản lý thôi giữ chức vụ (năm 2017); xử lý về tổ chức (năm 2021) về công khai công tác đảng (năm 2017). Bên cạnh đó, BCHTW cũng chủ động xây dựng quy định nội bộ bảo đảm tính đồng bộ và hệ thống thực hiện nguyên tắc quản lý toàn diện và thống nhất từ trên xuống dưới, nhất là các quy định về tổ chức. Đây thực sự là các quy

định, quy chế mẫu để các cấp ủy đảng nghiên cứu, thống nhất trong nhận thức, hành động và áp dụng thực hiện, tránh tình trạng “tam sao thất bản” hoặc “thi hành không đặc lực các quyết sách và bố trí quan trọng của Trung ương, có nơi trên có chính sách, dưới có đối sách, thậm chí là nói một đằng, làm một nẻo”⁽³²⁾ trong quá trình ban hành quy định và tổ chức thực hiện ở các tổ chức đảng.

Thứ sáu, việc xây dựng và hoàn thiện lý luận quản lý đảng theo quy định được xác định có mối quan hệ biện chứng với xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN đặc sắc Trung Quốc. Theo đó, việc xây dựng nhà nước dân chủ và pháp quyền phải bắt đầu từ việc xây dựng các quy định từ trong nội bộ ĐCS TQ. Việc hoàn thiện hệ thống quy định nội bộ không chỉ củng cố sức mạnh cho Đảng mà còn tác động củng cố pháp chế XHCN và góp phần nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước □

Ngày nhận bài: 7-9-2022; Ngày bình duyệt: 2-10-2022; Ngày duyệt đăng: 26-10-2022.

(1), (2), (3), (4), (14), (30), (32) ĐCS TQ: Tổng hợp các văn kiện Hội nghị toàn thể lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc khóa XIX, Nxb Biên dịch Trung ương và Nxb Ngoại văn, Bắc Kinh, 2021, tr. 70, 55, 116, 66, 66, 72, 63.

(5) Meyan et al: "Sixth Plenum of the 18th Party Congress in review", Brunswick Group, 2016, <https://www.brunswickgroup.com/media/2771/brunswick-china-analysis-cpc-sixth-plenary-session.pdf>.

(6) Jamie P. Horsley: "Party leadership and rule of law in the Xi Jinping Era", the Brookings Institution, 2019, https://law.yale.edu/sites/default/files/area/center/china/document/horsley_china_party_

[_legal_development.pdf](#)), truy cập ngày 1-9-2022.

(7) An Baijie: "Xi Jinping vows 'power within cage of regulations'," Xinhua, January 23, 2013, http://www.chinadaily.com.cn/china/2013-01/23/content_16157933.htm.), truy cập ngày 2-9-2022.

(8) Song Ling: "完善党内法规体系不断提高党的执政能力", 2021, <http://dangshi.people.com.cn/n1/2021/0913/c436975-32224952.html>), truy cập ngày 1-9-2022.

(9) 中国共产党: "中央党内法规制定工作五年规划纲要 (2013-2017)", 2013, http://www.gov.cn/jrzg/2013-11/27/content_2536600.htm), truy cập ngày 25-8-2022.

(10), (11), (12) 中国共产党: "中共中央关于全面推进依法治国若干重大问题的决定", 2014, http://www.gov.cn/zhengce/2014-10/28/content_2771946.htm), truy cập ngày 31-8-2022.

(3) Sun Tiexiang, Li Fei, Huang Xiaoxi: "聚焦中央首次出台党内法规制定工作五年规划纲要", 2013, http://www.gov.cn/jrzg/2013-11/27/content_2536566.htm), truy cập ngày 22-8-2022.

(5) Xinhua: "中央决定废止和宣布失效一批党内法规和规范性文件", 2013, http://www.gov.cn/jrzg/2013-08/28/content_2476159.htm), truy cập ngày 22-8-2022.

(6) Xinhua: "CPC to sharpen intra-Party management", 2013, https://africa.chinadaily.com.cn/china/2013-05/28/content_16538334.htm); ĐCS TQ (2013), tlđđ.

(7) The Chinese Communist Party: "Communique of the 4th Plenary Session of the 18th Central Committee of CPC, 2014, http://www.china.org.cn/china/fourth_plenary_session/2014-12/02/content_34208801.htm), truy cập ngày 1-9-2022.

(8) Li Lin: "从治国理政战略高度把握和推进中国特色社会主义法治体系建设, 求是, 2016/15, http://www.npc.gov.cn/zgrdw/npc/bmzz/llyjh/2016-09/01/content_1996370.htm), truy cập ngày 21-8-2022.